

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

**2009-249-4
REPÜLŐESEMÉNY**

**Budaörs
2009. szeptember 18.**

**Cessna-441
OE-FUN**

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény Függlékeinek kihirdetéséről szóló 2007. évi XLVI. törvény mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbvt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbvt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Kbvt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:

- a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
- b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920/9756 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen Zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

ATIS	Automatic Terminal Information Service Automatikus Közelkörzeti Tájékoztató Szolgálat
GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
LHBS	Budaörs repülőtér
MEP	Multi-Engine Piston Többmotoros-dugattyús
MRSZ REBISZ	Magyar Repülő Szövetség Repülésbiztonsági Szolgálat
NKH LI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
SEP	Single-Engine Piston Egymotoros-dugattyús
TMG	Touring Motor Glider Motoros Vitorlázó-repülőgép (MOVIT)
Vb	Vizsgálóbizottság

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Eset kategóriája		repülőesemény
Légijármű	gyártója	Cessna Aircraft Company, USA
	típusa	Cessna-441
	felség- és lajstromjele	OE-FUN
	gyári száma	441-0150
	tulajdonosa	B.A.C.H. Flugbetriebs GmbH
	üzembentartója	B.A.C.H. Flugbetriebs GmbH
Eset	napja és időpontja	2009. szeptember 18. 09 óra 35 perc
	helye	LHBS
Eset kapcsán	elhunytak száma	nincs
	súlyos sérültek száma	nincs
Légijármű rongálódásának mértéke		Könnyebben sérült
Lajstromozó állam		Osztrák Köztársaság
Lajstromozó hatóság		Austro Control
Gyártást felügyelő hatóság		FAA
Eset helyszíne alapján illetékes vizsgáló szervezet		KBSZ

Bejelentés, értesítések

A KBSZ ügyeletére az esetet 2009. szeptember 18-án 09 óra 18 perckor az MRSZ REBISZ ügyeletes jelentette be.

A KBSZ ÜGYELETESE

- 2009. szeptember 18-án 09 óra 34 perckor jelentette a KBSZ ügyeletes vezetőjének, majd
- 2009. szeptember 18-án 09 óra 36 perckor tájékoztatta az NKH LI ügyeletesét.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója a repülőesemény vizsgálatára 2009. szeptember 18-án az alábbi Vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

Vezetője	Dusa János	balesetvizsgáló
tagja	Eszes János	balesetvizsgáló
tagja	Király Péter	baleseti helyszínelő

Az eseményvizsgálat áttekintése

A kijelölt Vb a helyszínelést az esemény bekövetkezésének napján végrehajtotta, a szükséges adatokat begyűjtötte.

Jelen Zárójelentés

alapjául a Vb által készített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött Zárójelentés-tervezet szolgált.

A zárójelentés-tervezethez észrevétel nem érkezett, ezért a jelen zárójelentés a tervezetben leírtakat változatlan formában tartalmazza.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 A repülés lefolyása

A repülőgépvezető 03:55-kor (UTC) szállt fel Wien/Schwechat repülőtérrel és néhány perccel napkelte után érkezett a budaörsi repülőtér körzetébe. A repülőtéren még nem volt tájékoztató szolgálat, ezért az ATIS információ alapján döntött a 09-es pályairány szerinti leszállásnál. A siklópályán egy kissé több volt a sebessége a szokásosnál és a repülőgép hosszabban lebegett. Ezért még a nagyobb sebességnél a földnek kényszerítette a repülőgépet és a légszavart azonnal „reverse” helyzetbe állította. A repülőgép intenzíven bólintva azonnal és durván ért földet. A pilóta az állóhelyre gurult és a repülőgépből kiszállva vette észre, hogy a légszavartlapátok végei meggörbültek, a bal futó gondolatkaró lemez leesett.

1.2 Személyi sérülések

Személyi sérülés nem történt.

1.3 A légi jármű sérülése

A légi jármű légszavartjainak vége meggörbült, a bal futó gondola benti helyzet takarólemez levált.

1.4 Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5 A személyzet adatai

1.5.1 A légi jármű parancsnoka

Kora, neme, állampolgársága		55 éves férfi, osztrák
Szakszolgálati engedélye érvényessége	Szakmai	2014. augusztus 03.
	Egészségügyi	2010. január 16.
	Képesítései	CPL/A
	Jogosításai	C441, SEP, MEP, TMG
Repült ideje	Összesen	4230 óra
	Megelőző 30 napban	55 óra
	Megelőző 7 napban	12 óra
	Megelőző 24 órában	2 óra 03 perc
Az érintett típuson összesen		100 óra

1.6 A légi jármű adatai

1.6.1 Légi alkalmassági bizonyítványának érvényessége: 2010.01.20.

1.6.2 Általános adatok

	repült idő	leszállások száma
Gyártás óta	9660 óra	6699
Utolsó nagyjavítás óta	64 óra	69
Utolsó karbantartás óta	na	na

1.6.3 A légi jármű hajtómű adatai

	repült idő	
	Bal	Jobb
Gyártás óta	10079 óra	9911 óra
Utolsó nagyjavítás óta	983 óra	983 óra
Utolsó karbantartás óta	64 óra	64 óra

1.6.4 A meghibásodott légcsavar adatai

	repült idő	
	Bal	Jobb
Gyártás óta	983 óra	983 óra
Utolsó nagyjavítás időpontja	Nem volt	Nem volt
Utolsó karbantartás időpontja	64 óra	64 óra

A légi jármű adatai az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.7 Meteorológiai adatok

Légnyomás. 1016 hPa
 Hőmérséklet: 14°C harmatpont. 14°C
 Változó irányú, 1 m/sec sebességű szél
 Kevés felhő, látás távolság 3 km, párák.
 Ködképződési hajlam.

1.8 Navigációs berendezések

A légi járművön a típusalkalmassági bizonyítványban leírt berendezések voltak telepítve, azok megfelelően működtek.

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9 Összeköttetés

A légi járművön a típusalkalmassági bizonyítványban leírt berendezések voltak telepítve, azok megfelelően működtek.

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10 Repülőtéri adatok

Az esetben érintett repülőtérnek érvényes működési engedélye volt.

A repülőtér paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11 Légi jármű adatrögzítők

A légi járművön adatrögzítő nem volt, az érintett légi jármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12 A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az esettel összefüggésben roncs nem keletkezett.

1.13 Az orvosi vizsgálatok adatai

A személyzet repülés előtti és közbeni pszichofizikai állapotáról adatok nem állnak rendelkezésre.

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14 Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15 A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

Személyi sérülés nem történt.

1.16 Próbák és kísérletek

Próbákat, kísérleteket a Vb nem végeztetett.

1.17 Érintett szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok részletezése nem szükséges.

1.18 Kiegészítő adatok

A Vb-nek érdemi kiegészítő adatot nem hoztak tudomására.

1.19 Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során az általánostól eltérő módszerek alkalmazására nem volt szükség.

2. ELEMZÉS

A repülőgép pilótája a budaörsi nem nyilvános repülőtér körzetébe érve az ATIS információ és a saját maga által tapasztalt vizuális megfigyelés alapján határozott a 09-es pályairány szerinti leszállás végrehajtása mellett.

Az esemény időpontjában a repülőtéri tájékoztató szolgálat még nem működött. A látástávolság 3 km volt, jobb, mint az ATIS információ szerinti. A szél gyenge, keleties volt a talajon, de magasabban már északnyugati-nyugati irányú.

A pilóta az általa megszokott módon hajtotta végre a vizuális megközelítést, azonban a siklópályán az enyhe hátszél miatt a repülőgép sebessége nem csökkent a kívánt mértékben, és a küszöbnél még 105 kts volt a 90-92 kts helyett. A repülőgép pillanatnyi siklósebessége miatt hosszú lebegésre lehetett számítani..

A pilóta tudta, hogy a leszálló pálya viszonylag rövid, 980 m-es, szükségesnek tartotta a mielőbbi földetérést. Ennek érdekében a „reverse” üzemmód mielőbbi használatánál döntött az időbeni lefékezés miatt.

A repülőgép a kelletténél nagyobb sebességgel, három pont helyzetben, a küszöbtől 150 m-re „lekényszerítve” fogott talajt, ezért elpattant. A talaj érintés pillanatában a pilóta „reverse” helyzetbe tette a légcsavarokat, de a művelet hatásossága sajnos az elpattanáskor jött létre, és az ekkor kialakult erős bólintó nyomaték durva földetérést eredményezett. Ennek következtében a légcsvavar lapátok végei a talajt elérve meggörbültek és az erős berugózás miatt leszakadt a bal főfutó gondola takarólemeze.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

3.1 Az eset bekövetkezésével közvetlen összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

Az esemény bekövetkezésének oka a „reverse” üzemmód idő előtti használata.

3.2 Az eset bekövetkezésével közvetetten összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

A leszálláshoz történő besiklásnál az enyhe hátszél miatt a pálya küszöbnél a repülőgép sebessége nagyobb volt a szükségesnél.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁS

A Vb nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

Budapest, 2010. április 21.

Dusa János
Vb vezetője

Eszes János
Vb tagja